

'Sanayici rant şehvetinden uzak tutulsun!'

"Kapitalizm lehine ölçsüz bir değişim yaşandığını" savunan **İSO Başkanı** Bahçivan, "Planlama yeniden ele alınmalı" dedi

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayiden çıkışın, bugün yaşandığı kadar kolay olmayacak bir yapıya kavuşturulması gerektiğini söyledi. Sanayi alanlarının kamu mülkiyetinde bulunması ve doğru planlamayla belirlenen bölgelerde yatırımcıya sadece kullanım amaçlı uzun vadeli kiralamanın bir yöntem olabileceğini savunan Bahçivan, böylelikle sanayicinin "inşaat rantının ve AVM'nin şehvetine kapılmasının önleni-

leceği" görüşünü dile getirdi. Bahçivan, hedeflerle bağdaşmayan teşvik sisteminin yerine "tüccar bakışı ile yönetilen teşvik aklı"nın konulması ve unutulmuş planlama konusunun da yeniden ele alınması gerektiğini kaydetti. **Erdal Bahçivan**, kısa vadeli sorunların, sanayide uzun vadeli teknolojik dönüşüme fırsat tanımadığını da vurguladı.

TALİP AKTAŞ / **09**
Haberin devamı

KURULU GÜÇTE PAYI YÜZDE 33.17

Plansız teşvikin kaynak israfı olduğuna dikkat çeken Bahçivan, "Teşvikle iyi ressam bulabilir misiniz? İyi sanatçı, iyi futbolcu olduğu gibi işini iyi yapan kuruluşlar da var. Hedefi ve işi yapacak olanı belirler desteği verirsiniz. Başaramazsa da hesabını sorarsınız" değerlendirmesini yaptı.

Bahçivan: Sanayici rant şehvetinden uzak tutulsun!

TALİP AKTAŞ

Baştarafı 1. sayfada

Bir grup gazeteci ile gündemi değerlendiren **İSO Başkanı**, hesap-sız yapılan işlerin, kaynak açığı bulunan Türkiye'de kaynak israfına neden olduğunu, günlük sorunların yoğunluğunun da sanayiye dayatan dönüşümün tartışılmasına fırsat tanımadığını vurguladı.

Erdal Bahçivan, Endüstri 4.0 olarak tanımlanan yeni üretim ilişkilerine uyumda geç kalmanın Türkiye'ye ciddi maliyeti olduğunu, konunun taşıdığı önem ölçeğinde ülke gündeminde tartışılmadığını söyledi. Bahçivan, "Günlük koşuşturmadan sanayinin dönüşümü konusuna zaman bulamıyoruz. 'Endüstri 4.0 ve bu eksenlerdeki gelişmelerin neresindeyiz, ne yapmamız gerekiyor' konusunu sadece sanayicinin değil, tüm sektörlerin sorgulaması lazım. Ne yazık ki, bu tür gereklilikleri zamanında yapamadığımızda, süreç zorluyor ve yasa zoruyla değişim gündeme geliyor. Bu arzu ettiğimiz bir durum değil" değerlendirmesini yaptı.

"Tapu sanayicinin olmamalı"

Sanayinin ve sanayiciliğin birçok yönüyle diğer sektörlerden farklı ele alınması gerektiğini de anlatan Bahçivan, sanayiye girmek kadar çıkmanın da zor olması gerektiğini söyledi. Sanayicinin rant ile ilişkisini sınırlandırarak bir yapının oluşturulmasına inandığını anlatan **Erdal Bahçivan**, "Sanayicilerin sanayicilikten kolay vazgeçememeleri lazım. Örneğin sanayi arsalarının

ZAMAN TÜNELİNDE İSTANBUL'UN SANAYİ TARİHİ...

İstanbul Sanayi Odası (İSO), "İstanbul Sanayi Tarihi" adlı araştırma çalışması yayınladı. İki ciltten oluşan belgesel nitelikli çalışmanın "Üretenlerin Öyküsü" adlı birinci kitabında, dünden bugüne Türkiye'nin sanayi tarihine damgasını vurmuş ve iz bırakmış duayenlerle söyleşiler yer alıyor. Aralarında merhum İbrahim Bodur, Asım Kibar, Jak Kamhi, Rahmi Koç ile halen şirketlerinin başında bulunan Ahmet Nazif Zorlu, Bülent Eczacıbaşı ve Tuncay Özilhan'ın yer aldığı 28 duayen isim aktardıkları deneyimleriyle sanayinin geçmişine ve geleceğine ışık tutuyor. "Sanayinin Sonsuz Işığında" adlı

ikinci kitap ise, gelişmeleri ve süreçleriyle Tanzimat'tan günümüze Türkiye ve İstanbul'un sanayi tarihine ışık tutuyor. İstanbul'un sanayi tarihinin ve yapısının 11 farklı bölümde ele alındığı kitap, Osmanlı'nın İstanbul'u fethinden hemen sonra Cumhuriyetin kuruluş dönemine ve ardından günümüze kadar sanayinin yaşadığı tarihsel süreci, ekonomi

ve siyasi gelişmelere paralel bir anlatım içeriği ile sunuyor. Çalışma, ayrıca konuya ilişkin bir de belgesel film içeriyor. Sanayinin Sonsuz Işığında adlı kitap ile aynı ismi taşıyan belgesel film, İstanbul sanayi tarihini İSO'nun arşivinde yer alan görüntüler eşliğinde dünden bugüne taşıyor. Duayen sanayicilerin röportaj çekimlerinin de yer aldığı belgeselin

seslendirmelerini sanatçılar Cihan Ünal, Demet Akbaş ve Yetkin Dikinciler gerçekleştirdi. **Başkanı Erdal Bahçivan**, İSO'nun 65 yıllık geçmişiyle Türkiye'nin ve İstanbul'un sanayi tarihinin en yakın tanıklarından biri olduğuna işaret ederek, hazine değeri taşıyan bu tarihi birikimin, gelecek kuşaklara aktarılmasını amaçladıklarını söyledi. Sanayicilerin deneyim ve

birikimini, kalplerindeki üretim aşkını genç kuşaklara aktarmak konusunda İSO'ya önemli bir sorumluluk düştüğünü söyleyen ve projenin bu amaca yönelik hayata geçirildiğini belirten Bahçivan, zorluklar, mücadeleler, başan ve başarısızlıklardan çıkarılacak derslerin, olası yeni sanayi kazalarının önlenmesine de katkı sağlamanı umduklarını ifade etti.

gelerinde "arsanın değeri ne kadar arttı, ne kadar artacak" hesabını yapanların bulunduğunu, bu durumun avantajlı bölgelerdeki sanayi faaliyetlerinin gerektiği gibi yürütülmesine orta ve uzun vadede zarar verdiğini kaydetti. Plansız ve yoğun kentleşmeyle fabrikaların ve sanayi tesislerinin sıklıkla yer değiştirdiğine de dikkat çeken Bahçivan, "Bir fabrikanın kuruluşundan itibaren 3-4 kez taşındığını görüyoruz. Arsa değeri bir kazanç gibi görünse de aslında, her taşınmada sıfırdan yeni arsa ve bina yatırımı gerektiği için, gerçekte önemli bir kaynak israfı yaşıyoruz" tespitinde bulundu.

"Kapitalizm lehine ölçsüz değişim artık fazla"

İSO Başkanı Bahçivan, Türkiye'nin son yıllarda "planlama" konusunu da ihmal ettiğine dikkat çekti. "İsteyen istediği yerde istediği işi hesapsız kipsizce yapabiliyor" diyen Bahçivan, konuya ilişkin yorumunu şu sözlerle ifade etti: "Ölçü ve alternatif maliyeti sorgulamıyoruz. Liberalizmin sınırlarını zorlayan noktalara geldik. Kapitalizm lehine ölçsüz bir değişim, artık bize fazla geliyor. Plansızlık ve ölçsüzlüğü gözden geçirme meselesi, Türkiye'nin bir an önce çözmesi gereken önemli bir sorun haline geldi."

Tüccar aklıyla teşvik

Bahçivan, teşvikler konusuna ilişkin yorumunu ise "Teşvik mekanizmalarının seçiminde isabetli olduğunda kanaatinde değilim. Türkiye'de teşvik aklının da çok fazla değiştiğini düşünmüyorum" sözleriyle ortaya koydu. "Teşvik aklının tüccarca yönetilmesi lazım" diyen Bahçivan, konuya yönelik şu değerlendirmeyi yaptı: "Her alana teşvik kaynak israfıdır. Kaldı ki, iyi sanatçı, iyi futbolcu olduğu gibi işini iyi yapabilen, işini iyi bilen ve iyi bilemeyenler de var. Teşvik verecek iyi ressam bulabilir misiniz? Türkiye'nin gerçekten ihtiyacı olan mallar tespit edilecek, bun-

ları kimlerin üretebileceği belli; teşvik bunlara verilecek. Tabii takibi, denetimi yapılacak ve başarısızlık halinde de hesabı sorulacak."

Kalkınma bankacılığının da teşvik konusunun önemli bir unsuru olduğunu belirten Bahçivan, dünya örneklerinin güçlü kalkınma bankacılığı ile ekonomik gelişmişlik arasında önemli bir korelasyona işaret ettiğini vurguladı. Bahçivan, amaca uygun tasarlanmış bir kalkınma bankasının, belirlenen öncelikli alanlara finansman desteği sağlamasının, bu işin olmazsa olmaz gereklerinden biri olduğunu sözlerin ekledi.

İSO'dan "İstanbul Sanayi Tarihi/ Sanayinin Sonsuz Işığında" kitabı

İki hafta önce TOSB'un "Bir Hedefin Peşinde Çeyrek Asır" kitabından övgüyle söz etmiştim. Bugün de İSO'nun iki ciltlik İstanbul Sanayi Tarihi kitabından söz edeceğim. İlk Cilt 11 bölüm 333 sayfa ve "Sanayinin Sonsuz Işığında" başlığını taşıyor. Yeniden üretim ekonomisi, yeniden sanayileşme ve yeniden üretim kültürü alt başlıklarıyla sunuluyor. "Cirit Meydanı'ndan Dünyaya Vaatler" başlıklı ilk bölümde 8 Kasım 1839'da toplanan binlerce kişinin Gülhane Kasrı'ndan Mustafa Reşit Paşa'nın okuyacağı Tanzimat Fermanı'nı merakla bekleyişlerini anlatarak anlatım başlatılıyor.

Kitabın Birinci Cildi'nin 11 bölümü şu başlıklar altında sıralanıyor:

- Tanzimat'tan Cumhuriyet'e 1839-1908
- Modernleşmeye Doğru 1908-1923

AROLAT'TAN

Osman Arolat

osman.arolat@dunya.com

- Yeni Bir Ülkeye Doğru 1923-1840
- Karma Ekonomiden Liberalizm Denemesine 1940-1950
- Artık Toplu İğne Yapıyoruz 1950-1960
- Demokrasiyi ve Ekonomiye Yeniden İnşa Yılları 1960-1970
- Ekonominin de Toplumun da Can Güvenliği Yok 1970-1980
- Dünyanın Yükselen Yıldızı Türkiye 1980-1990

- Krizlerle Kaybolan Yıllar 1990-2000
 - Türkiye'de Küreselleşme 2000-2016
 - Yeni Dünya-Yeni Ekonomi-Yeni Sanayi ve Türkiye
- Kitabın İkinci Cildi, "Sanayi Tarihi Üzerine Röportajlar" üst başlığı ve "Üretenlerin Öyküsü" ana başlığı ile 256 sayfada 28 iş insanıyla yapılan söyleşilerden oluşuyor.

Nebil Özgentürk'ün proje yönetmeni olarak hazırladığı yayının İSO adına proje koordinatörü **Sultan Tepe**, proje danışmanları, Prof. Dr. Ahmet Dabakoğlu, Prof. Dr. Zafer Toprak, Doç. Dr. Hatice Karahan, Dr. Şeref Oğuz, Dr. Can Fuat Gürlesel ve Bahar Şahin.

Araştırma ve yazım koordinatörleri Berat Günçikan ve Jale Özgentürk.

İkinci Cilt'teki röportajları hazırlayanlar Jale Özgentürk ve Melda Davran.

Kitabın ön sözünde **İSO Baş-**

kanı Erdal Bahçivan, çalışmanın hazırlanışından söz ederken, "65 yıllık geçmişiyle İstanbul'un ve ülkemizin tarihinin yakın tanığı olan İSO, hazine değerinde kıymetli bir tarihe sahip. Sanayimizin ilk günlerinden itibaren var olan ailelerin birinci ve ikinci kuşaklarının çok değerli hatıraları var. O hatıralar bir şekilde İSO'yla bütünleşiyor. Sanayimizin geride bıraktığı zorluklar, verdiği mücadeleler, başarı hikayelerinden oluşan bu hazineyi gelecek kuşaklara aktaracak bir çalışma yapma konusunda Yönetim Kurulumuzda ortak bir görüş doğdu" dedikten sonra, kendilerine sanayinin deneyim ve birikimini aktarma konusunda görev düştüğünün altını çiziyor.

İSO'nun bu çalışmasının birçok odaya ilham vermesini diliyorum. Tabii büyük boy 589 sayfalık iki ciltlik çalışmayla ilgili asıl değerlendirme, sizlerin incelemesiyle ortaya çıkacaktır.

Sanayiciler geleceği sorguladı

SANAYİSİZ TÜRKİYE OLMAZ

Abdurrahman
YILDIRIM

ayildirim@htgazete.com.tr

İstanbul Sanayi Odası'nın

kuruluşunun 65.

yıllı nedeniyle

hazırlattığı

"Üretenlerin

Öyküsü" kitabı

yayımlandı. 28

kişili yapılan

söyleşilere yer

verilen kitapta

sanayiciler son

yıllarda ekonomi

içindeki irtifa

kaybeden ve

dünyadan

gelen teknolojik

dönüşüm

çerçevesinde

zorlanan sanayi

sektörünün

geleceğini

sorguladı.

Sanayiciliğin

yeni kuşaklara

ve geleceğe

mutlaka

aktarılması ve

sevdirdilmesi

gerektiğinin altını

çizen sanayiciler

"Sanaysiz

bir Türkiye

düşünülemez.

Sanayi her

zaman olacak"

görüşünde.

İşte kitaptan

yaptığımız

alıntılarla

sanayicilere

sorular ve

yanıtlar...

■ BAHARİYE MENSUCAT, ■ MECLİS ÜYESİ / AHMET HAMDİ TOPBAŞ:

Birinci hedef sanayi ama hizmet de inşaat da olacak

■ Türkiye'nin sanayiye mi, yoksa hizmet ve gayrimenkule mi yönelmesi gerekiyor?

Birinci hedef sanayileşme olmalı, insanlara aş ve iş verebilmek memleket bir yere gelebilir. Ama hizmet sektörü, inşaat sektörü de lazım. İnşaat deyip geçmeyin, seramiğinden çimentosuna, demirinden profilene girdisinin hepsi sanayiye bağlı. Bugün memleketin gelişmesi için inşaat da olacak, hizmet sektörü de, sanayi de. Bunların hepsinin birden iyi programlanıp yapılması lazım. Birisi olsun, birisi olmasın denemez. Benim görüşüm sanayi birinci. Çünkü sanaysiz pencere, parke, halı yapamazsınız. Bunların hepsinin ithal gelmesi mümkün değil, o kadar paramız yok.

■ Sanayiden çekilenler rant

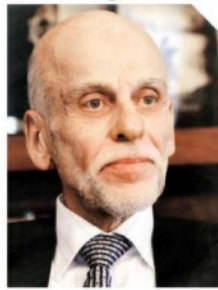
getiren alanlara yöneliyor ama...

Sanayiden çıkan ve kaynağını rantla bağlayan şahıslar yüzde kaçtır, ona bakmak lazım. Fabrika arazisini satan, parayı alıp sanayiye yatırıyor. Para nereye gidecek ki, yine bir yere konulacak. Parayı yiyemezsiniz ki. Eski gibi para bir yere de kaçmıyor, sermaye haline geliyor.

■ Sanayiden çekilenler oluyor

ve kar marjları niye azalıyor?

Türkiye'nin eski politikalarında bir eksik var. Sanayi envanterini

çıkarması lazımdı. Buna göre kim nereye yatırım yapacak, bu konuda bilinçlenmek lazımdı. Maalesef bizim insanlarımız, kasabamız dahil birinin işi iyi gittiği zaman hemen o konunun üstüne atıyor. Yönlendirme mekanizmamız pek yok. Ben bunu yönetenlere sordum. "Burası serbest pazar isteyen istediğini yapar" dediler. Herkes istediğini yapar mı? Benim bugün param varsa bununla yapacağım yatırımın bana da, memleket de faydası olması lazım. Üretimi nedir, tüketimi nedir bilmem ve buna göre yatırım yapmam lazım. Ancak Türkiye'de yatırım çoğu bilimsiz yapıyor.

Herkes bir işi görüyor, bu iş biraz para kazanıyor diye hemen o işe giriyor. Arz fazlası oluyor. Bu durumda ne oluyor? Sanayi çıkmaza giriyor. Kaynaklar boşa gidiyor. Bizim sanayimiz plansız.

■ Türkiye'de markalaşma çabası ne aşamada?

Çalışma var ama bugünden yarıya olacak bir iş değil. Markalaşma senelerin verdiği tecrübeyle, eğitimle, görgüyle oluyor. Avrupalıların markaları var ama 100-150 yıllık geçmişleri de var. Biz ise bu işlere daha yeni yeni başlıyoruz. Yine de markalarımız oluyor... Avrupa'da büyük mağazalar açıyorlar. Demek ki bu iş yavaş yavaş oluyor. Kaliteniz olacak, görgünüz olacak, bilginiz olacak, know how'ınız olacak, ekibiniz olacak, ondan sonra markalaşabiliyorsunuz. Tabii şu anda bizim en büyük sıkıntımız eleman bulmakta.

■ Neden eleman

bulamıyorsunuz? Vasıflı eleman bulunması için tekstilin biraz daha fazla kâr etmesi lazım ki, para verebilsin. Tekstil bugün fazla kâr etmiyor. Niye etmiyor? Tabii bu kolay bir iş değil. Ücretler yüksek geliyor. Ücretler yüksek geldiği için maliyetler yüksek geliyor.

■ ECZACIBAŞI HOLDİNG YÖN. KUR. BŞK. BÜLENT ECZACIBAŞI:

Bir yeni atılım daha yapmalıyız

■ Sanayide atılması gereken

adımlar neler?

Sanayide biraz kan kaybettik. Bunun tersine çevrilmesi için iki temel koşul var. Birincisi haksız rekabetin mutlaka önlenmesi, buna neden olan faktörlerin ortadan kaldırılması lazım. Örneğin vergi konusunda adaletin sağlanması gibi. Pek çok konuda haksız rekabet sanayinin gelişmesini önleyen bir etken olarak ortaya çıkıyor.

Sanayinin gelişebilmesi için

ikinci faktör, katma değerli

üretime geçmek. Yenilikçi olmak,

inovasyonla teknolojik gelişmelerle

yenilikler yaratarak katma değerli

ürünler üretmek ve bunları dünya

pazarlarına satılabilmek gerekiyor.

Bu anlamda sanayimizin daha çok

yol alması ve yeni bir atılım daha

yapması gerektiğini düşünüyorum.

■ Gençleri sanayiye nasıl

heveslendireceğiz?

Gençler hem ülkedeki hem

dünyadaki eğilimlere göre

kararlarını veriyor. Kendileri için

çekici olan sektörlerle yöneliyorlar.

■ ZORLU HOLDİNG YÖN. KUR. BŞK. AHMET NAZİF ZORLU:

Stratejik sektörlerin belirlenmesi lazım

■ Markalaşmaya gitmek

gerekiyor değil mi?

Bunu kesinlikle yapmamız lazım.

Yoksa kırsaldan çıkıp kalırız.

Uzakdoğu'daki şirketler gibi olmamız

için bunları yapmamız lazım. Ama

artık sanayici, üniversite, devlet el

ele verecek. Stratejiler geliştirecek,

hedefler koyacak... Bu hedefler

doğrultusunda sivil toplum

kuruluşlarının çok aktif

çalışması lazım. Sanayiciler de el

ele verip diyecekler ki 'Böyle

olursa olur, olmazsa olmaz.'

■ Yeni kuşağa sanayiye

sevdirmek için ne

yapmak lazım?

Aslında bu onları

şans. Çünkü yeni

kuşak sanayinin

içinde doğdu. Sanayinin içinde

olmak mecburiyetinde. Bu işe

onlar bacaklar. Başka bakacak yok.

■ Bugün sıfırdan başlayarak

sizin bulunduğunuz duruma

gelinebilir mi?

Azmettikten sonra gelinir. Dürüst

ve çalışkan olacaksınız. Hayaller

kuracaksınız, azmedeceksin.

Olmayacak diye bir şey yok,

inanacaksınız. Babamın da serveti

vardı ama 60 yılında ithal ile

kaybetti. Hesaplıyordum

yanım etmek alıyorduk. Para

gitmesin diye.

■ Stratejik sektörler

belirlenmeli mi?

Tabii tabii,

belirlenmesi

gerekiyor.

'Gençler Türkiye'ye yeni bir dönem yaşatmalı'

Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Güler Sabancı yeni fikirleri hayata geçirecek cesur ve girişimci ruhu olan farklı bir gençlik olduğunu belirterek "Türkiye'ye yeni bir dönem yaşatmalarını isteyebiliriz" dedi. Güler Sabancı gençlerle ilgili şu tespitte bulundu: "Kaybetmekten korkmuyorlar. Bu çok önemli bir durum. Yani girişimci olmanın bir kuralı bu. Kaybetmekten korkmuyorlarsa yeniden başlayabileceklerine inanıyorlar. Ama çok sabırlı değiller. Sanayicilik çok sabır isteyen bir konu. Bu durumda başarılı olmak için işi çok sevmeleri lazım."

■ Sanayinin yapısının değiştiğinin hatırlatılması üzerine Güler Sabancı şöyle konuştu: "Değişti, değişti. Dolayısıyla bizler de hep eskiyi

tekrarlayıp eskiyi

beklemeliyiz.

Ama gençlerden

şunu beklem

hakkımız var.

Türkiye'de

yeni bir dönem

yaşatmalarını

isteyebiliriz.

Daha girişimci

olmalarını,

yeni fikirler

yaratmalarını,

yeni

endüstriler

kurmasını

beklemeliyiz.

Dijitalleşen

dünyada

yeni işler,

know-how,

teknoloji,

inovasyon

bize yeni fırsatlar sunuyor. Umuyorum ki

bunu gençlerle birlikte yakalayalım."

■ Güler Sabancı hâlâ sanayiden

heycan duyup duymadığını da şu

sözlerle anlattı: "Benim duyduğum

heycanda üretim kadar yaratma

heycanı da var. Yeni bir inovasyonla,

yeni dijitalleşmeyle, yeni malzemeler

ve yaklaşımla değişim yaşayan dünya

bana heyecan veriyor."

■ Gelecekte sanayi mi yoksa hizmet

grubu olarak mı yola devam edecekleri

konusunda Güler Sabancı şunları

söyledi: "Sabancı Topluluğu artık

bir portföy yönetiyor. Bu portföyün

içinde daima sanayinin yeri çok önemli

olacak. Ama servis de üreteceğiz.

Bunu enerjide veya başka bir konuda

yapacağız. Geldiğimiz dünyada buna

alışmamız gerekiyor. Sanayi ile servisin

arasındaki sınırlar yok oluyor. Yeni

teknolojiler bize bunu getiriyor."

■ SABANCI HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKANI GÜLER SABANCI:

Hayat hiçbir zaman kolay olmadı

■ Türkiye, sanayi 4.0 dönüşümünü nasıl

yapacak?

Çok önemli bir avantajımız var. Biz

bazen geçmişimizle hızla unutuluyoruz.

Unutmakta da yarar var ayrıca. 2002

yıla kadar çok kısa ömürlü hükümetlerle

değişik koalisyonlarla yönetildik. Ekonomik

stabiliteyi kaybetmiş, ekonomik kararların

siyasi ağırlıkla alındığı yıllar geçirdik.

Ekonominin kurallarına göre değil,

siyasetin kurallarına göre yönetildik.

2002'den bu yana tek hükümet, güçlü

hükümet var. Ekonominin önceliklerine

ve doğrularına ağırlık vererek karar veren

bir hükümet var. Bu bizim için büyük

avantaj. Buna güvenmemiz gerekiyor.

Türkiye'nin sanayide bu dönüşümü, bu

kararlılık ve sürdürülebilirlik çerçevesinde

yapabileceğine güveniyorum.

■ Bugünü, başkanlık yaptığınız 80-90'lı

yıllarla karşılaştırsanız, hayat daha mı

kolaydı o zamanlar?

Hayat hiçbir zaman kolay değildi.

Gümrük Birliği'ni Türkiye biraz acele

imzaladı. İç politikaya dönük olarak

yapılmış bir hareketti. Gerçek müzakere

gücümüzü kullanamadık. Çünkü 50-60

milyonluk pazan açıyoruz. AB'ye

diyebildik ki, "Sanayimizin rehabilitasyonu

için bize 15-25 milyar dolar verin", böyle

bir şey yapmadık. Çünkü o zaman için siyasi

hesaplar, bunun iç politikaya dönük olarak

imzalanmasını ve hızla götürülmesini gerekli

kıldı. Ona rağmen rekabet gücü gelişti.

Sanayiciyi 'şeytana uydurmayın', AVM şehveti yaşatmayın

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıyan, Oda'nın kuruluşunun 65'inci yılı nedeniyle **Nebil Özgentürk** yönetimindeki ekibe hazırlattıkları ilk kitabı eline aldı:

"Sanayinin Sonsuz Işığında (İstanbul Sanayi Tarihi)"

"Üretenlerin Öyküsü (Sanayi Tarihi Üzerine Röportajlar)"

Röportaj yapılan isimlere dikkat çekti:

- Dijitalleşmeyi, endüstri 4.0'ı konuşurken sanayimizin geçmişini yakından tanımamız gerekiyor. Jak Kamhi'den Rahmi Koç'a, İbrahim Bodur'dan İshak Alaton ve Necmettin Bitlis'e 28 duayen sanayici, sonraki nesillere, "Biz zorluklara rağmen başardık" mesajı verdi. Bugün aramızda olmayan Alaton, Bodur ve Bitlis'i rahmetle anıyorum.

Kitapların sanayinin mevcut ve gelecek kuşakları için yararına işaret etti:

- İstanbul Sanayi Tarihi ve duayen isimlerle röportajlar, potansiyel sanayi kazalarını önleyebilecek öykü ve ipuçları içeriyor.

Bir de belgesel hazırlandığını belirtip, sürdürdü:

- Amacımız, sanayisiz bir İstanbul olamayacağını göstermek, üretim kültürünü genç kuşaklara aktarmak, duayenlerin deneyim ve birikiminin yeni girişimcilere fener olmasını sağlamak, üretime dönük toplumsal bilince oluşturmak.

İstanbul'da sanayinin taşınma öyküsüne değindi:

- Avrupa yakasında Halic, Topkapı, İkitelli derken Çerkezköy'e (Tekirdağ) gidildi. Anadolu yakasında Erenköy, Koşuyolu, Çamlıca, Kartal derken Gebze'ye (Kocaeli) uzandı.

Taşınmaların sanayicilerin

Vahap MUNYAR

vmunyar@hurriyet.com.tr

"alışveriş merkezi şehvetine kapılmasına" yol açtığını vurguladı:

- Sanayicinin içine şeytani kaçırılmak lazım. Sanayi arsası, sanayicinin tapulu malı olmamalı. 100-200 yıl kullanım hakkıyla arsa verilsin. Arsa sanayicinin malı olunca, ikinci, üçüncü kuşak "AVM şehveti"ne kapılıyor.

En köklü sanayici ailelerde bile bu eğilimin ortaya çıktığını kaydetti:

- Şehir gelişip, sanayi arsasının farklı yapılaşmalar için değeri artınca, sanayiciyi yoldan çıkaran çok oluyor.

Organize sanayi bölgelerini anımsattı:

- OSB'lerde bile arsa rantı peşinde koşanlar var.

Hükümete çağrı yaptı:

- Sanayicinin "şeytana uymasının" önüne geçin. Doğru planlamayla sanayi bölgeleri belirlensin, arsa sanayiciye uzun vadeli kiralsın. Böylece sanayici arsa rantı yerine üretime daha fazla odaklanır.

Ardından teşvik sistemine değindi:

- Türkiye'de "teşvik akli"nın değişmesi gerekiyor. "Pasif akıl"dan "aktif akıl"a geçmeli.

Teşvikte "tüccar gibi" yönetimin isteyip ekledi:

- "Mükemmellik" ararken "iyi"yi kaybetmeyelim.

Bir süredir OSB'lerde fabrika binalarını TOKİ'nin yapması, sanayiciye kiralanması üzerinde duruluyor...

İSO'nun, "Sanayiciyi şeytana uydurmayın" çağrısı, "uzun vadeli kiralık fabrika binası" formülüne geçişi tetikler mi?

New York'taki Plaza Otel'i 100 milyon dolara alacaktık

YIL 1983-1984... Dönemin Başbakanı Turgut Özal, New York'tan Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Sakıp Sabancı'yı aradı:

- Sakıp, Manhattan'da Plaza Otel'in önündeyim. Burası satılık, gel satın al.

Sakıp Sabancı, heyecanla New York'a gitti. Plaza Otel'in etrafında 5-6 tur attı, fotoğrafını çekti, fiyatını öğrendi:

- 100 milyon dolar.

Devamını "Üretenlerin Öyküsü"nde Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Güler Sabancı**'dan okuyalım:

- O zaman 100 mil-

yon dolar büyük para. Fabrika kurulabiliyor. Örneğin, 1977-78'de Brisa ve Lassa'ya 50 milyon dolar borç aldık. Türkiye'nin en yüksek özel sektör borçları arasına girdi.

Güler Sabancı, Sakıp Sabancı'nın İstanbul'a Plaza Otel'i almak niyetiyle döndüğünü belirtti:

- Ama holding ve ailemizin "ortak akıl"na takıldı. Çünkü, o günlerde başka plan ve yatırımlar gündemdediydi.

Sakıp Sabancı, sonraki yıllarda New York'a yolu düştükçe hayıflandı:

- Plaza Otel'i elimizden kaçırdık.

Koç, Türkiye'ye iki derece büyük

KOÇ Holding Seref Başkanı Rahmi Koç, İSO'nun "Üretenlerin Öyküsü" kitabında babası Vehbi Koç ve onun kuşağından yöneticilerle yaşadığı çatışmayı şöyle özetledi:

- Ben ihracata yönelmek istedim. Cironun yüzde 50'sinin dışarıdan gelmesi gerektiğini savundum. Uzun vadede ayakta durmak için bu gerekiyordu. O dönemde iç piyasa çok rahat ve

kârlı idi. Benden önceki kuşak dışa açılmaya hiç inanmadı.

Ardından bugüne değindi:

- Türkiye için kafi derecede büyüdük. İki derece büyük oluyoruz. Arçelik pazardan iki puan daha alsa Rekabet Kurulu, "fazla büyüdü" diye karşısına dikiliyor. İçeride yeni bir şey satın alsak müsaade etmiyorlar. Yatırımı yurt dışına taşımamız lazım.

Bahçivan'dan inşaat uyarısı

İSO Başkanı Bahçivan, sanayici ile müteahhitlerin tartışmalarına “şehvet” ve “şeytana uyulmamalı” diyerek yeni bir boyut kattı. Bahçivan, “Avrupa yakasında Haliç, İkitelli derken Çerkezköy'e gidildi. Anadolu yakasında Gebze'ye uzanıldı. Bunlar inşaat şehvetine kapılmanın sonucu” dedi. » ŞÜKRÜ ANDAÇ 7'de

tarım ve kırsal kalkınma

İBRAHİM BODUR

Hangisi ilk gelse koltuğu kapardı

1951 yılında kurduğumuz Bodur-Eğinioğlu Edirnekapı Pamuk İpliği Fabrikası'nın müdürü olarak görev aldım. Fabrikanın patronları babam ve kayınpederim. Hangisi önce gelse patron koltuğuna otururdu. Ben de ikisinin arasında kaldım.

İSÖ'NÜN KURULUŞU: İSÖ'yu kurabilmek için 750 müteahhinin imza vermesi gerekiyordu. Robert Kolej'de Rahmi Koç ile okul arkadaşaydık. Bu vesileyle tanıştığım Vehbi Koç bir gün beni çağırarak bu imzaları benim toplamamı istedi. 600 imza toplayamadık. Ama küçük, didindik ve bu odayı kurduk.

GÜMRÜK BİRLİĞİ: Tansu Çiller hükümetinin Türkiye'yi Gümrük Birliği'ne pazarlıksız sokması en büyük hatalardan biri oldu.

BÜLENT ECZACIBAŞI

İlaçtan çekildik bakarsın gireriz

İlaç sanayini sıkıştırarak kamuya kaynak sağlamak var. Onlara destek olunması gerekir. İlaç sanayini cezalandırmaktan vazgeçmemiz lazım. Maalesef çok değerli zamanlar harcadık. İlaç sanayine öner miyiz, neden olmasın. Bu alan bizim sevdiğimiz bir alan.

SANATIN KATKISI: Sanatın grubumuza katkısı oldu. Kurumda ortak kültür yaratmak açısından önemliydi. Toplumdaki yeri itibarı ile çok önemli. Toplum yaşamına katkıda bulunan bir kuruluş olmak ayrı bir imaj ve saygınlık sağlıyor.

ASIM KİBAR

Yatırımın şifresi oğlumun yaşıydı

80'li yıllarda Hyundai, ABD'de Miami'ye gemiyle otomobil getirip satıyordu. Biz de müradat ettik. Distribütörlük anlaşması yaptık. 1994'te bir kriz geldi, o zaman Hyundai arabalarını Brezilya'ya buz gemileriyle gönderdik. 1995'te ortaklık anlaşması yaptık. Patron daha sonra geldiğinde, "Senin oğluna benim oğlum yaşı, işi anlaşılır, ortak seçerken bunu düşünmüştüm" dedi.

BABAYIĞIT OLMADIK: Yerli otayı yapmak iyi bir şey ama onun fizibil olması ayrı bir olay. Bunu başarlarsa niye olmasın. Hükümet bize de sordu. Hatta büyükçe bir rakam da teşvik baidına 1 milyar dolar verelim dediler. Tek başımıza cesaret edemedik, ortağımıza söyledik o da enterese olmadı, üzerine gitmedik. O babayığitlerden olmadık.

İSÖ Başkanı'ndan sanayicilere "inşaat" uyarısı:

ŞEHVETE KAPILIP şeytana uymayın

Eski fabrikasının yerinde bir inşaat, bir AVM olmayan sanayici sayısının parmakla sayıldığını ifade eden İSÖ Başkanı Erdal Bahçıvan, "Sanayicinin içine şeytani kaçırmamak lazım" çıkışına imza attı

Şükür Andaç

İstanbul Sanayi Odası (İSÖ) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, sanayici ile müteahhitler arasında zaman zaman yaşanan tartışmalara "şehvet" ve "şeytana uymamalı" ifadeleriyle yeni bir boyut kattı. İSÖ'nün kuruluşunun 65'inci yılı için hazırlanan iki farklı kitabı anlatmak için bir grup ekonomi gazetecisiyle Tepebaşı'ndaki 'Mikla'da akşam yemeğinde bir araya gelen Bahçıvan, Türk ekonomisinin kalbi İstanbul'da sanayinin, bir diğer ifadeyle üretimin taşınma öyküsüyle sözde başladı:

"Avrupa yakasında Haliç, Topkapı, İkitelli derken Tekirdağ'ın Çerkezköy ilçesine gidildi. Anadolu yakasında Erenköy, Koşuyolu, Çamca, Kartal derken Kocaeli'nin Gebze ilçesine uzandı. Yaşanan tüm bu taşınmalar sanayicilerin inşaat, alışveriş merkezi (AVM) şehvetine kapılmasının bir sonucu."

'Tapusu bizde olmasın'

"Sanayicinin içine şeytani kaçırmamak lazım" diyen Bahçıvan, "Sanayi arsası, sanayicinin tapulu malı olmamalı. 100 yıl, 200 yıl kullanımı hakkıyla verilsin. Arsa sanayicinin mali olunca, ikinci, üçüncü kuşak inşaat, AVM şehvetine kapılıyor" ifadelerini kullandı.

Türk ekonomisine yön veren, sanayiye en fazla bağlı ailelerde bile bu eğilimin ortaya çıkabildiğini kaydeden Bahçıvan, "Şehir gelişip, sanayi arsasının farklı yapılaşmalar için değeri artınca, sanayiciyi yoldan çıkaran çok oluyor" dedi.

OSB olarak adlandırılan ve üretimin, yatırımın temelini oluşturmasını beklenen organize sanayi bölgelerinde de durumun farklı olmadığını

Türk sanayisinin geçmişinde önemli rol üstlenen şirketlerin eski fabrikaları artık proje oldu.

nı anlatan İSÖ Başkanı Bahçıvan, "OSB'lerde bile arsa rantı beklentisiyle hareket eden sanayiciler görüyoruz" diyerek hükümete çağrı yaptı: "Gelin, sanayicinin 'şeytana uymasının' önüne geçin. Doğru planlamayla sanayi bölgeleri belirlensin, arsa sanayiciye uzun vadeli kiralsın. Böylece sanayici arsadan sağladığı çağrı rantı düşmek yerine üretime daha fazla odaklanı."

'Teşvik akli değişmeli'

Türkiye bugüne kadar onlarca teşvik sistemini uygulamaya aldı. Bu hükümet döneminde de birçok farklı teşvik mekanizması devreye girdi. Hatta şimdilerde 22 dev projeyi kapsayacak olan süper teşvik paketi için hazırlıklarda son aşamaya gelindi.

Erdal Bahçıvan

İSÖ Başkanı Bahçıvan'ın, inşaat yerine üretim çıkışının ardından masadaki konu teşvik sistemine uzandı. "Türkiye'de 'teşvik akli'nin değişmesi gerekiyor. 'Pasif akli'dan 'aktif akli' a geçilmesi gerekiyor" diyen Bahçıvan, "teşvik akli'nin 'tüccar gibi' yönetilmesi gerektiğini savunarak, "Mükemmeli ararken iyiyi kaybetmeyelim" uyarısında bulundu.

Önüne gelen yapmasın

Bahçıvan'ın bu noktadaki önerisi şöyle özetlenebilir: "İddialı ve nokta atışı paketler hazırlayarak, konunun ilgilisi olan gruplarla masaya oturulmalı ve onların dünya rekabetinde etkili yatırımlara imza atmasını önü açılmalı. Böylece Türkiye'de, gerek iç gerek dış pazarlara iş yapacak güçlü şirketler çıkarılmalı."

65'inci yıl için hazırlanan kitapları değerlendiren Bahçıvan, "Dijitalleşmeyi, endüstri 4.0'ı konuştüğümüz günümüzde sanayimizin geçmişini yakından tanımamız gerekiyor. Jak Kamhi'den Rahmi Koç'a, İbrahim Bodur'dan İshak Alaton ve Necmettin Biltil'e 28 duayen sanayici, sonraki nesillere, "Biz zorluklara rağmen başardık" mesajı verdi. Alaton, Bodur ve Biltil bugün artık aramızda değil. Kendilerini rahmetle anıyoruz" dedi.

RAHİMİ KOÇ

Benim çok başka hayallerim vardı!

Ben tek evlat olduğum için kendimi işin içinde buldum. Yoksa benim başka hayallerim vardı. Ben böyle kumsalda gezmek, istediğim zaman denize girmek istediğim zaman çıkmak isterdim. Şimdi bunların hiçbirini elimizde değil.

DÜNYAYA AÇILMALIYIZ: Biz Türkiye için kafi derecede büyüdü, iki derece büyük geliyoruz artık. Arçelik ilk puan alsa Rekabet Kurumu 'durun' diyor. Yeni bir şey satın alsak mücadele etmiyorlar. Koç Grubu'nun böyle gidebilmesi için dünya açılması lazım. Artık yatırımlar yurtdışında.

İSRAR ETMEK LAZIM: Başardığımız işler oldu, başarısız işlerimiz oldu. Maharet zararı neresinden dönersen kar. Bazı idareciler üzerine külle örterek götürmek isterler, o çok tehlikelidir.

GÜLER SABANCI

Ankara'da durma moralin bozulur...

Otomobil konusu Sakıp Sabancı'nın "başaramadıklarım" listesinde de var. Önce bir traktöre hevesleniyorlar, çünkü tarımla uğraştıkları için, onun gelişmesinden umutlanıyorlar.

Sonra kamyon filan. Ama bir otomotiv hevesi var ve maalesef Ankara'yla ve Ankara'daki anlayışla bunu tam olarak gerçekleştiremiyorlar. Sakıp Bey Ankara'ya gidip gelmenin zaman zaman onu çok yorduğunu, özünü yitirdi. Hatta bana da, "Kızım çok durma Ankara'da, moralin bozulur" derdi. Çünkü yapıcı değil.

PARAYI TAŞA TOPRAĞA GÖMÜYORSUN, OLUR MU CANIM: Topluluğumuz artık bir portföy yönetiyor. Daima sanayi bulunacak. Aracı oldu. Olur mu canım, tabii ki yazık. Taşa toprağa gömüyorsun.

AHMET NAZİF ZORLU

Sanayici ırgattır sömürücü değil

Bugün sanayici bir sömürücü gibi gösteriliyor memlekette. Bugün sanayici bir ırgattır, bir mücahit. Bugün benim 10 sene önce, 20 sene önce borcum yokken bugün evet fabrikaların çok, karşılığı da var fazlasıyla ama borcum daha çok. Neden bu borca giriyorum ki. Sanayiciye fedakar, ülkesine faydalı olan, ülkesi için çalışan biri olarak bakılmalı. Yaptıklarına da bakacaksınız. Yaptıklarına baktığınız zaman da o sanayiciyi destekleyeceksiniz.

HAYALIM SANAYİCİ OLMAKTİ: Nevresim askeriye vardı. Başka yerde yoktu. Nevresim yapıp piyasaya sürsem diye düşündüm. Yaptım ve çok tuttu. Fason üretimden sonra hayalim sanayileşmekti. Biz inşaat işinde değiliz. Ailenin bir parası vardı, orayı bir şirket yaptık. Ama bir yerde daha inşaatımız yok bizim.

AHMET KOCABİYYİK

Aman borçlu kalma!

Babam Asım Kocabıyyık'ın başarısının şartı dürüst olma. En önemli öğütü, gerektiğinden fazla borçlanmamak, şirketin borç yükünü her gün hafifletmekti.

YABANCI SERMAYE: Boru fabrikamıza İFC ortak. Sermaye artırmak gerekmiş. Devlet'e zaman izin vermek istememiş, İFC'nin sermaye arttırmasını, Çünkü yabancı sermaye, Babam kalp krizi atlatmış o dönem.İşimizin

TUNCAY ÖZILHAN

Birbirimizi dinleyelim

Hayatta mutlak olan şeylerin başında dengeli ve ölçülü olmak geliyor. Mütevazı olmak... Babam İzzet Özılhan'dan alalım miraz kalan öğretilerden birisi de budur. Babam ile ortağı Kamil Yazıcı'nın başarısının arkasında bu denge vardır. Bir de güven... İzzet Bey her zaman, "Güvenmeden ticaret yapılmaz" derdi. Her zaman birbirlerini dinlediler. İki Anadolu insanı, inandıkları

İLK 10'A GİRMEK İÇİN ÜRETİLMİ: Türkiye'nin geleceğin en büyük ekonomileri arasında, dünyanın ilk 10 ekonomisi içinde yer alması için, teknoloji entegrasyonu ve yenilikleri alan değil, üreten ülkelerden birisi olması gerekiyor.

Sanayide emlak ve tapu şehveti

Sanayicinin içine **şeytan** kaçırmamak lâzım... Sanayi arsası, sanayicinin tapulu malı olmamalı. 100 yıl, 200 yıl **kullanım hakkı** verilsin. Zira **sanayi arsası sanayicinin tapulu malı olunca, ikinci, üçüncü kuşak, emlak, AVM şehvetine kapılıyor...**

Bu sözler, bir sanayiciye, **İstanbul Sanayi Odası** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**'a ait... **ISO**'nun 65'inci yılı nedeniyle **Nebil Özgentürk** yönetimindeki ekibe hazırlattığı "**Sanayinin Sonsuz Işığında**" ve "**Üretenlerin Öyküsü**" ile **Sanayi Belgeseli** sohbetinde, **sanayici ruhunu geliştirme** gündeme geldi.

İstanbul Türk sanayiinin doğduğu yer... Ancak İstanbul sanayiinin bir de taşınma öyküsü var: "**Avrupa yakasında** Haliç, Topkapı, İkitelli derken Tekirdağ'ın Çerkezköy ilçesine gidildi. **Anadolu yakasında** Erenköy, Koşuyolu, Çamlıca, Kartal derken Kocaeli'nin Gebze ilçesine uzandı."

Yaşanan taşınmaların geldiği noktada bugün yeni nesil sanayicilerin "**alışveriş merkezi**" ve geniş anlamda **emlak şehvetinden** söz eder olduk. Üstelik sanayici ruhun en fazla benimsendiği ailelerde dahi bu **eğilim** ortaya çıkabiliyor.

Şehir gelişip, sanayi arsasının farklı yapılaşmalar için değeri artınca, **sanayiciyi yoldan**

çıkaran çok oluyor. Çeyrek asırdır benim de gözlemim bu yönde... **Fabrikasını kapatıp yerine AVM dikmek için babasının ölümünü bekleyen çok sayıda üçüncü kuşak sanayici tanıyorum.**

Sadece sanayiciler mi? **Organize sanayi bölgeleri** de bu kirlilikten nasibini alıyor. OSB'lerde dahi **arsa rantı beklentisiyle** hareket eden sanayiciler türedi. Başka bir örneğim, **teknokentlerden...** Çoğu, **emlak ofisine** dönüştü bile...

Erdal Bahçivan'ın hükümete çağrısı şu: "**Gelin sanayicinin 'şeytana uymasının' önüne geçin.** Doğru planlamayla sanayi bölgeleri belirlensin, arsa sanayiciye **uzun vadeli kiralansın.** Böylece sanayici arsadan sağlayacağı rantı düşünmek yerine **üretim**e daha fazla odaklanırsın."

Tesvik konusu? Türkiye'de "**tesvik akıllı**"nın değişmesi gerekiyor. "**Pasif akıl**"dan "**aktif akıl**"a geçilmesi gerekiyor. Tesvik aklının, "**tüccar gibi**" yönetilmesi gerekiyor. **Mükemmeli ararken iyiyi kaybetmeyelim.**

Son dönemlerde **OSB'lerde fabrika binalarını TOKİ'nin yapması, sanayiciye kiralanması** üzerinde duruluyor. Bu süreçte "**sanayiciyi şeytana uydurmanın**" önerisine kulak verip **uzun vadeli kiralık fabrika binası** pekâlâ düşünülebilir.

seref.oguz@sabah.com.tr